

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Pauli Laymanni e Societate Iesu Jus Canonicum
Commentario Perpetuo Explicatum**

Et Uberi Non Minus Ac Varia Qvam Clara Et Solida Doctrina Illustratum

Commentarius In Librum III. Decretalium

Laymann, Paul

Dilingae, 1698

Capitulum XXIII. Ex transmissa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62482](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62482)

non velint, modò fructus tales in loco illo sint decimabiles, cùm in tali casu non jam fructus decimati iterum decimentur, sed diversi, vel novi fructus, qui nunquam decimati fuerunt: & ager v. g. in tali casu sit in ordine ad pertolvendas decimas virtualiter multiplex, ratione variorum, & plurium diversi seminis fructuum decimabilium, quos profert: bene tamen communiter advertunt AA. quòd honestati ministrorum Ecclesiæ non conveniat, ut de quibuslibet minimis, quæ in eodem agello post demessas fruges, ad usum domesticum v. g. fortassè coluntur, decimas exigant, ne fordidi, & avari habeantur: consulenda tamen & observanda est loci consuetudo.

CAPITVLVM XXII.

Non est.

PARAPHRASIS.

Statuit Cælestinus Pontifex, cùm non sit in potestate hominum arbores plantantium, vel femina terræ mandantium, quid latio, aut plantatio sit redditura, sed fructus horum laborum nostrorum, ob incrementum, & benedictionem dante Deo, dependeat, ut de omnibus his, etiam ex negotiatione, militia, aut venatione acquisitis, decimæ solvantur ministris Ecclesiæ, antequam ullæ deducantur expensæ.

SUMMARIUM.

1. Vix aliquis usus est in nostris parvis personalium decimarum.
2. Ha solvi non debent, ubi eorum usus est, nisi deductis expensis.

Notandum primum. Loquitur quidem in hoc Capit. Pontifex, etiam de personalibus decimis, ex negotiatione v. g. militiâ, sive prædâ in bello iusto acquisitâ solvendis, & ut in cap. mox sequente ex transmissâ dicit, ex omni lucro licitè ac-

quisito: quia tamen personalium harum decimarum vix aliquis hodie in partibus nostris usus est, ideò de lucro ex negotiationibus, iusto bello, ludo, venatione liberâ, acquisito nihil solliciti; de prædialibus tantùm asserimus, cùmque Pontifice, quòd illæ sine diminutione, nullis expensis, aut tributis deductis, integre solvi debeant, & ad hanc integram solutionem faciendam, etiam per censuras Ecclesiasticas compelli possint, qui solvere quidem tenentur, solvere tamen negligunt.

Notandum secundò, Personales quidem decimas, ubi earum usus est, solvi debere, deductis tamen prius expensis (tum quòd propriè lucri rationem habeat, ex quo personales decimæ solvi debeant, quod deductis expensis in lucro acquirendo factis, superest, ut ait Vivianus in hoc cap. tum quòd pecunia illa, ex qua v. g. lucrum factum est, plerumque jam fuerit decimata, ut innuit Pontifex in cap. Pastoralis 28. h. t.) prædiales tamen decimas solvendas esse integras, priusquam ullæ expensæ, sive illæ in excolendis prædijs, sive in colligendis aut separandis fructibus, sive in meliorandis fundis &c. factæ sunt, aut fiunt, deducantur.

CAPITVLVM XXIII.

Ex transmissâ.

PARAPHRASIS.

Mandat Pontifex, ut, cùm fidelis homo de omnibus, quæ licitè acquisivit, decimas dare debeat, miles ille nobilis, de quo hoc cap. loquitur, ad dandas etiam de molendino ad ventum exposito decimas, sine diminutione aliqua compellatur.

SUMMARIUM.

1. Quilibet homo baptizatus de se ad dandas decimas obligatur.
2. Quid de illicitè acquisitis, & quid de illis,

Aaa 3

illis, quæ quis titulo merè lucrativo acquisivit, censendum?

3. Varij tamen tituli possunt esse, quibus à decimis solvendis eximuntur aliquis.

1. Notandum primò. Hominem quemvis baptizatum, qui de manu Sacerdotis per se Sacramenta tenetur suscipere, & nomine *fidelis hominis* in hoc Capit. venit, dare decimas debere, nisi aliquo legitimo titulo exemptus sit; cùm enim præceptum dandi decimas ex eo partim proveniat, quòd huic spiritualia sint administranda, partim ex eo, quòd ita præcipiat Ecclesia, sub sint autem baptizati jurisdictioni Ecclesiasticæ, & Ecclesiæ præcepto obligentur, consequenter obligantur etiam per se ad dandas decimas.

2. Dices tamen adhuc: si ex licitè acquisitis tantùm debeantur decimæ, ergo ex illis, quæ quis illicitè acquisivit, nullæ debentur, hoc autem non videtur dicendum, ne melioris conditionis sit iniquus detentor, quàm justus possessor. Respond. quòd de prædijs v. g. illicitè acquisitis dandæ sint decimæ ab eo, qui injustè ea possidet, certa sententia est, prout post *Glossam in cap. ex transmissa V. licitè* communiter docent omnes, cùm prædia talia cum onere suo decimarum transeant ad quemcunque possessorem, sive bonæ, sive malæ fidei ille fuerit: de personalibus verò decimis benè distinguit, post *Glossam* relatam, communior sententia, quòd de illis illicitè acquisitis, dari non debeant decimæ personales, quas retinere non potest, qui eas detinet, de alijs verò, quæ illicitè quidem acquisita fuerunt, retineri tamen ab eo possunt, qui ea acquisivit, debeant dari decimæ; cùm enim in priori casu nihil sibi acquisiverit, qui retinere non potest, consequenter ad nullas decimas exinde obligari potest; in posteriore verò casu, quo retinere potest, quòd illicitè acquisivit, cùm acquisiverit aliquid, consequenter ad decimas ex eo obligabitur; quamvis Ecclesia ab his, dum in vita sua flagitiosa manent, ex qua

lucrum illicitum acquirunt, decimas acceptura non sit, uti nec accipit oblatione participando aliquid de iniquo hoc loco, videatur iniquitatem lucrantium probare.

Notandum secundum. Etiam ex illis quæ titulo lucrativo, & merò gratia quis acquisivit, debentur decimæ, (cùm præterea loquantur universaliter) si ex hereditate v. g. legato, vel donatione, indecimas fructus pervenerunt ad aliquem, cùm transeat cum suo onere. Videtur tamen potest *lib. 4. tract. 6. c. 1. n. 2. in fine.* c. distinctio, quæ circa hæc talia gratia acquisita habetur, de personalibus ratione intelligenda.

Notandum tertium. Tenentur ad solvendas decimas, nisi qui legitimo aliquo titulo exempti sint, & vel ab ipso jure, vel speciali privilegio, extra jus commune concessio, vel legitima præscriptio consuetudine, compositione, aut similibus civili, immunitatem à dandis decimis acquisiverint. Quinam autem, de iure communi, hac immunitate gaudent, sunt capitulis, suis in locis dicendum est. Quinam verò ex speciali jure concessi privilegij, legitimæ præscriptionis, compositionis, aut compositionis eximij sint, videntur illi, qui hæc specialia jura præterdunt, quod enim immunitas hæc haberi possit specialibus privilegijs, summorum scilicet pontificum, quorum est ab hac juris communis obligatione liberare, nemo negare potest; prout etiam, quòd possit obtineri consuetudine, uti probat immunitas, quæ hodie non tantùm à personalibus decimis liberat, sed multis etiam prædialibus minutis. Quòd autem compositione, pactu, actione, pacto &c. (si legitima authenticè hæc fiant) hæc immunitas obtineri possit, probat *cap. ex multiplici. hoc tit.* Et debetque quòd præscriptione, saltem 40. annorum cum titulo, vel tempore immemorabili sine titulo, si contra Ecclesiam parochiam fiat præscriptio, *cap. 1. de præscript. in l. eximere* se quis possit, probant consuetudines.

ad legitime præscribendum requisita, quas habere aliquem posse, qui hanc à decimis solvendis immunitatem præterdit, facile cogitanti patebit. Neque enim decimæ tributa rectè dicuntur, à quibus immunitatem præscribere non concedunt jura civilia L. *comperimus Cod. de præscript. 30. annorum*: negant enim SS. Canones, propriè tributa esse decimas, cap. *cum non sit, 33. h. t. & Glossa in cap. tua nobis 26. V. tributa h. t.* Et quamvis juris divini sit recognitio divini dominij, ac de jure naturæ debeat illis necessaria sustentatio, qui spiritualia nobis subministrant, uti ex relato Cap. *pater*, & ex pluribus decretorum textibus *causa. 16. q. 1.* nego tamen, aliter recognitionem divini dominij, aut necessariam ministrorum sustentationem haberi non posse, quàm per præstationem decimarum.

CAPITVLVM XXIV.

A nobis.

PARAPHRASIS.

Nobilis quidam possessiones suas, & fundos ad firmam, sive in emphiteusin locabat alijs, qui cum ex fundis his sibi elocatis, decimas dare nollent, ex Pontifice quærebatur, utrum ad solutionem decimarum ex agris suis sic elocatis, conductor hic esset cogendus: cui quæsito respondit Pontifex, obligari hunc talem ad decimas horum agrorum, nisi immunem se probaverit.

SUMMARIUM.

Quandonam coloni teneantur ad decimas?
 Notandum. Quòd onus sentire debeat, qui commodum sentit, juxta regulam juris §. in 6. Cum ergo conductor talis fundi decimabilis omne habeat commodum, mirum non est, quòd onus decimarum sentire etiam debeat. Aliter tamen discurrendum esset in eo casu, quo pro mercede competente excolendi agri, & pro laboris in operam impensam stipendio, mercenario famulo, velut partiali colono, ut

advertit *Glossa in Clement. 1. V. excolendas hoc tit.* traduntur: quibus in casibus, sicuti agri tales (saltem pro parte,) penes privilegiatos manent, ita ut his agri tales (saltem pro sua parte) fructificent; sic pro sua parte à decimis dandis immunes hi erunt, nisi verba privilegij aliter ponderari debeant, ut advertit relatu Glossa.

CAPITULUM XXV.

Tua.

PARAPHRASIS.

Si Imperator concedit alicui possessiones aliquas liberas, ac immunes ab omni onere, utrum hi ab onere decimarum dandarum ex his possessionibus sint immunes, ex Pontifice quærebatur; qui respondit in hoc Cap. immunes, ac liberas à præstandis Ecclesiæ decimis, sub qualunque generalitate possessiones tales concessæ fuerint, non esse, non tantum quòd nulla sit Laicis potestas de rebus Ecclesiasticis disponendi, sed quòd potestas secularis, quamvis imperatoria, non possit liberare ab illis, quæ divina constitutione debentur.

SUMMARIUM.

1. *Imperator non potest liberare ab onere solvendarum decimarum, etiam si fundum concedat ab omni onere liberum*
2. *Quo sensu dici possit juris divini obligatio, obligatio decimarum?*

Notandum. Quòd dicatur in ratione pro responsione in cap. hoc relata, liberare non posse Imperatorem ab illis, quæ divina constitutione debentur. Ex quibus verbis inferunt aliqui, quòd decimæ jure divino debeantur, & consequenter nulla contra illas consuetudo aut præscriptio &c. prævalere possit, cum consuetudo, quæ juri divino contraria est, sit irrationabilis, nihil utilis ad derogandum juri divino, aut ad præscribendum contra jus divinum. Rectius tamen alij dicunt, prout *supra cap.*